

Raadsmemo Aanpassing gemeenschappelijke regelingen

Datum: 15 maart 2023

Onderwerp: Aanpassing gemeenschappelijke regelingen

Ter attentie van: De Raad

Afzender: Griffier

Portefeuillehouder n.v.t.

Mail behandelaar i.bakker@barneveld.nl Telefoonnummer 0613692474

Samenvatting

Deze memo informeert u over de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) en de aanpassing daaraan van de VGGM, OddV, Regio de Vallei en de Valleihopper.

Doel

Gezamenlijke aanpak van de aanpassing van de gemeenschappelijke regelingen (g.r.'en) met de raden en griffiers van Barneveld, Ede, Nijkerk, Scherpenzeel en Wageningen.

Inhoud memo

De Wgr is gewijzigd en de g.r.'en moeten hieraan worden aangepast

Op 1 juli 2022 is een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen in werking getreden. Voornaamste doelstelling van deze wijziging is om de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen te versterken en kaderstellende en controlerende rol van de raden te versterken.

Er zijn diverse redenen om als raad meer grip te hebben op een gemeenschappelijke regeling. Er gaat immers (steeds meer) geld in om. En de gemeenschappelijke regelingen zijn met hun werkzaamheden een belangrijk verlengstuk van de gemeentelijke beleidsuitvoering en daarmee van onze beleidsprestaties voor de inwoners.

Mooi te melden is dat de ervaringen in de Regio FoodValley, met een goed functionerende Regiocommissie, mede als inspiratie hebben gediend voor de wetswijzigingen.

We pakken dit gezamenlijk aan met Barneveld, Ede, Nijkerk, Scherpenzeel en Wageningen

Met het oog op de aanpassing van de gemeenschappelijke regelingen trekken wij als griffiers van de 5 Gelderse Foodvalley-gemeenten Barneveld, Ede, Nijkerk, Scherpenzeel en Wageningen gezamenlijk op, omdat we deelnemen in dezelfde g.r.'en: behalve Regio Foodvalley ook de OddV, de VGGM, Regio de Vallei en de Valleihopper. We sturen de 5 raden dezelfde

informatie via deze brief en plannen voor de OddV en VGGM gezamenlijke overleggen in voor de raadscontactpersonen.

1. De stand van zaken per g.r. is als volgt:

a. Regio Foodvalley

De aanpaste g.r. is inmiddels aan de raden aangeboden. De positie van de regiocommissie wordt in de g.r. vastgelegd.

b. Veiligheidsregio Gelderland Midden (VGGM)

De wijziging is in voorbereiding. Een aantal griffiers van de bij de VGGM betrokken gemeenten heeft per brief van 9-2-2023 de deelnemende raden geïnformeerd over de aanstaande wijzigingen. (Zie de brief die is toegevoegd aan de Informatiebrief van de VGGM d.d. januari 2023, A-4 op de Lijst ingekomen stukken bij de raad van 22 maart.) Zie ook hieronder bij punt 2.b.

c. Omgevingsdienst De Vallei (ODDV)

De wijziging is in voorbereiding. Zie ook hieronder bij punt 2.b.

d. Regio De Vallei

De wijziging is in voorbereiding en wordt halverwege dit jaar naar de raden gebracht voor wensen en bedenkingen.

e. GR De Valleihopper

De wijziging is in voorbereiding.

2. Advies en ondersteuning vanuit de gezamenlijke griffiers:

a. Kaderbrief voor 1 januari en ontwerpbegroting voor 1 april

In de Regio FoodValley is het sinds vijf jaar praktijk om de kaderbrieven, waarin de uitgangspunten voor de op te stellen begroting voor het jaar erop zijn verwoord, voor 1 januari via de colleges aan de gemeenteraden aan te bieden en de ontwerpbegroting voor 1 april. Deze werkwijze heeft twee grote voordelen.

- Als alle g.r.'en deze termijnen hanteren, wordt het daarmee mogelijk om alle kaderbrieven, respectievelijk begrotingen tegelijkertijd voor de gemeenteraad te agenderen. Daarmee wordt het voor de raad veel makkelijker ook vergelijkingen te maken tussen de stukken, bijvoorbeeld waar het gaat om bedrijfsvoeringsonderdelen.
- In de tweede plaats maakt behandeling van de kaderbrieven in januari/februari het mogelijk de uitkomsten van de behandeling mee te nemen bij de behandeling van de Kadernota van onze eigen gemeente.

Het verdient aanbeveling om vast te houden aan deze werkwijze en de termijnen op te nemen in de teksten van de gemeenschappelijke regelingen.

b. We kiezen voor raadsrapporteurs bij de OddV en VGGM en ondersteunen die vanuit de griffies

In de auditcommissie is afgesproken om bij de VGGM en de ODDV als raad meer betrokken te zijn. Een regiocommissie zoals bij Regio Foodvalley wordt als een te zware insteek gezien. De voorkeur gaat uit naar twee raadsleden die als contactpersoon / rapporteur tot taak hebben het reilen en zeilen van deze g.r. met specifieke belangstelling te volgen en zich waar nodig actief en proactief door g.r. te doen informeren. De andere raden hebben dit voorbeeld van Barneveld gevolgd. En zowel de VGGM als de ODDV hebben daar ambtelijk inmiddels hun steun aan gegeven. Wat betreft de Valleihopper en Regio de Vallei is dit niet of minder relevant. Voor de ODDV zijn Eric Pladdet en Nadeche van Veen de contactpersonen vanuit de raad van Barneveld; voor de VGGM zijn de namen nog niet bekend.

Het instrument van rapporteur dient nog nader te worden uitgewerkt. (Wat doen rapporteurs? Hoe is de afstemming tussen rapporteurs van verschillende gemeenteraden? Hoe koppelt een rapporteur terug aan de raad?). De griffies van de gemeenteraden kunnen de rapporteurs daarbij ondersteunen. Het is bijvoorbeeld een optie om voor zowel de VGGM als ODDV een (gezamenlijke) raadsadviseur aan te wijzen die daarin extra ondersteuning kan bieden. Bij de Regiocommissie Foodvalley zijn daar goede ervaringen mee, waardoor de taakuitoefening van de leden/rapporteurs aanmerkelijk verlicht wordt.

De onderstaande g.r.'en zijn qua aandacht als volgt bij de 5 griffies belegd:

- Regio FoodValley: Ede
- OddV: Barneveld
- VGGM: Wageningen
- Regio de Vallei: Scherpenzeel
- De Valleihopper: Nijkerk

Vervolg: we werken samen en houden u op de hoogte

Met het oog op de wijzigingen van de verschillende g.r.'en stemmen we als griffiers van de gemeenten Barneveld, Ede, Nijkerk, Scherpenzeel en Wageningen met elkaar af hoe we de raden hierbij het best kunnen betrekken. Daarbij hoort uiteraard ook onderlinge afstemming van eventuele zienswijzen om het geluid van onze raden zo eenduidig en daarmee zo krachtig mogelijk te maken. We houden u hiervan op de hoogte.

Bijeenkomsten ODDV en VGGM:

Voor de ODDV is er een informatieavond aangekondigd op 19 april 2023. Dan kan een eerste verkenning plaatsvinden over de rolinvulling van en afstemming tussen de informanten/raadsrapporteurs van de verschillende gemeenten. De griffier van Barneveld zal vervolgens een vervolgesprek initiëren met de rapporteurs van de 5 raden en de ODDV samen.

Voor de VGGM zal de griffier van Wageningen het initiatief nemen om zo'n gesprek rond april 2023 plaats te laten vinden tussen de informanten/raadsrapporteurs.

De griffiers en samenwerkingsverbanden uit Gelderland-Midden hebben eerder al een informatieve brief opgesteld over de wetswijziging en het proces om tot aanpassingen te komen, waaronder de VGGM (zie de eerder genoemde brief A-4). Deze processen worden op elkaar afgestemd. In die brief is ook een raadsbijeenkomst voor alle raden van Gelderland-Midden e.o. aangekondigd op 27 maart. Uiteraard zijn ook de raadsleden van Barneveld daarbij welkom, maar wij wijzen u erop dat dit minder relevant is voor u. Ter voorbereiding op de bijeenkomst van 27 maart is ook een webinar gemaakt over de wijziging van de Wgr; geïnteresseerden kunnen deze nog bekijken via deze link: <https://vimeo.com/bmair/webinarwgr>

Met vriendelijke groet,

Iede Bakker, griffier Barneveld

mede namens Gerrit Hagelstein (Ede), Aline Verhoeff (Nijkerk), Brigitte van Ginkel (Scherpenzeel) en Gerald Gnodde (Wageningen)

Bijlage: overzicht met de belangrijkste wijzigingen van de Wgr

Bijlage – Inhoud wijzigingen Wet gemeenschappelijke regelingen (2022)

Bron: <https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/capra-advocaten/wijziging-wet-gemeenschappelijke-regelingen>

De wijziging van de Wgr is onder te verdelen in drie categorieën:

1. De versterking van de positie van gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen bij besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen.
2. De introductie van aanvullende controle-instrumenten voor gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen.
3. Het verbeteren van de positie van gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen met betrekking tot het functioneren van de regeling.

Ad 1. Bij versterking bij besluitvorming gaat het om:

1. Zienswijze bij treffen gemeenschappelijke regeling: Het recht van gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen om bij een ontwerpregeling (m.b.t. het treffen, wijzigen en toe- en uittreden) een zienswijze naar voren te brengen;
2. Zienswijze voor besluiten: De verplichting om in de gemeenschappelijke regeling vast te leggen welke besluiten van het bestuur van een gemeenschappelijke regeling vatbaar zijn voor een zienswijze van gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen. Ook kan in de gemeenschappelijke regeling worden afgesproken dat geen besluiten vatbaar zijn voor een zienswijze, maar dat is dan een keuze waar de gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen bij het voorleggen van de wijzigingsregeling mee in dienen te stemmen. In de Memorie van Toelichting worden als voorbeelden genoemd van besluiten waarvoor een zienswijzemoogelijkheid kan worden vastgelegd, besluiten met een aanzienlijk financieel belang, politiek gevoelige besluiten of beleidsmatige keuzes;
3. Adviescommissie: Het recht voor gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen om bij een gemeenschappelijke regeling zijnde een openbaar lichaam een gemeenschappelijke commissie in te laten stellen, bestaande uit raadsleden, provinciale statenleden of leden van het algemeen bestuur van waterschappen van de deelnemers. Deze adviescommissie adviseert de vertegenwoordigende lichamen en helpt met het voorbereiden van zienswijzen. Commissieleden kunnen eventueel een extra vergoeding ontvangen;
4. Burgerparticipatie: De verplichting om in de gemeenschappelijke regeling vast te leggen of, en zo ja op welke wijze, burgers de mogelijkheid krijgen tot inspraak over bepaalde onderwerpen die bij de gemeenschappelijke regeling zijn belegd;
5. Actieve informatieplicht: Het bestuur van de gemeenschappelijke regeling is verplicht actief te informeren. In de gemeenschappelijke regeling moeten afspraken worden vastgelegd over de wijze waarop informatie wordt aangeleverd.

Ad 2. Bij de introductie van aanvullende controle-instrumenten gaat het om:

1. Recht van onderzoek: Gezamenlijke gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen krijgen het recht van onderzoek, betreffende de bestuursvoering van een gemeenschappelijke regeling (niet zijnde een gemeenschappelijke regeling die door hen getroffen of mede getroffen is);
2. Onderzoeksmogelijkheid lokale rekenkamers: Lokale rekenkamers, tevens gezamenlijke rekenkamers, hebben de mogelijkheid om onderzoek te doen naar het gevoerde bestuur van een gemeenschappelijke regeling (dit betreft een verduidelijking van bestaande wettelijke bevoegdheden).

Ad 3. Bij verbetering van de positie van vertegenwoordigende lichamen gaat het om:

1. Afspraken over evaluatie: De verplichting om in de gemeenschappelijke regeling afspraken te maken over evaluatie van de gemeenschappelijke regeling. Ook kan in de gemeenschappelijke regeling worden gekozen voor de afspraak om de regeling niet te evalueren, maar dat is dan een keuze waar de gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen bij het voorleggen van de wijzigingsregeling mee in dienen te stemmen;

2. Afspraken over uittreding: In alle gemeenschappelijke regelingen moeten afspraken worden vastgelegd over de gevolgen van uittreding voor het vermogen van de rechtspersoon, waarbij moet worden gedacht aan afspraken over personeel, contracten, huisvesting en investeringen. Er kan niet langer worden volstaan met de afspraak dat het (algemeen) bestuur de uittredingsvoorwaarden vaststelt;
3. Verruiming termijnen begroting en jaarrekening: Gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen krijgen ruimere termijnen voor de indiening van de kadernota, ontwerpbegroting en aanpassing van de begroting. Ook krijgen zij langer de tijd om een zienswijze op de concept-begroting van een gemeenschappelijke regeling te geven en ontvangen zij de kadernota later.

Implementatie

De cursief gedrukte wijzigingen treden per 1 juli 2022 direct in werking. De overige wijzigingen – die ruimte geven voor een eigen invulling (keuzevrijheid) binnen elke gemeenschappelijke regeling – moeten uiterlijk 1 juli 2024 geïmplementeerd te zijn.